

АЛЕКСАНДЪР КАРАПАНЧЕВ

МЯСТО ЗА ДУШАТА

chitanka.info

Дума, къса като въздишка: *Хейн*. За любителите на фантастиката по цял свят това е священо понятие, което отключва огромна врата към просторите на въображението. Дума-калейдоскоп, не по-малко известна от „посестримите“ си — *Конан* и *Фондация*, *Ийон Тихи*, *Дюна* или *Амбър*...

В едно интервю *Урсула Ле Гуин* бе заявила, че не обича творби, обявени за „Книга първа от...“, „Книга шеста от...“ разни сериали, епоси, саги. Те ѝ приличали на механични наденици, които се произвеждат трескаво от фабриките за балони. Сигурно е права, що се отнася до комерческото писане. Но спестявайки си загубените часове за четене на подобни романи, тя също създава своеобразни цикли. Допълва ги някак на почивки, през дълги паузи, ала те неизменно се превръщат в събития. Така беше с „*Техану*“, последния ѝ акорд за *Землемория*; така се получава и с „*Четири пътя към прошката*“ — нейната най-нова рожба, включена в знаменития хейнски епос.

Разбира се, читателят ще вдигне вежди: а кое е сега по-особеното, с какво ще ни изненада мисис *Ле Гуин*? Преди да разнищим тези въпроси, нека бегло подчертаем достойнствата на споменатия цикъл, тръгнал у нас с „*Лявата ръка на мрака*“ през 1980 година.

Според критиката книгите за хейнската цивилизация са безпрецедентен опит (и не само в САЩ!) да се покаже бъдещият вселенски порядък. Романите, повестите и разказите, събрани в тая рамка, поразяват с богатството на представените извънземни култури, с психологическата дълбочина на характерите и вечно будния стремеж към социална зрелост, която за *Ле Гуин* съвсем не е кухо словосъчетание. Ако прибавим и тъй вещото ѝ боравене с „меките“, хуманитарни науки, оригиналната ѝ философия, побрала като в дивен стъклопис даоизъм, диалектика с дъха на космос, структурна лингвистика... Ако си спомним отново онази щедра пластичност, когато усещаш, че авторката сякаш е живяла векове в описвания свят, че познава всяко негово камъче... Но нека не се опитваме да обхванем необхватното, както ни съветва рижият присмехулник *Козма Прутков*.

Новото в „*Четири пътя*“ започва още от композицията на книгата. Наистина какво е това чудо? Обикновен сборник, приютил в едно публикациите от престижни списания? Цикъл новели, които се

осветяват взаимно? Или верига от притчи за човека, същевременно бог и демон?

С риск да не угодим на кабинетните познавачи, ще кажем, че в случая имаме работа по-скоро с *необичайно* съставен роман. В отделните му части откриваме единство на местодействието, общи герои, видени под различни ъгли, нарочни липси и лайтмотиви, звучащи ту отдалече, ту в самото ни сърце. Сред тях е например Нейно величество любовта. Впрочем за това вечно чувство Урсула Ле Гуин винаги е говорила откровено (макар и с някои феминистки нотки), но още не беше поднасяла такава ярка галерия от разнообразни женски образи. И сега тя остава вярна на себе си, като не подминава дори удоволствията на Сафо или Платоновия кръг, обаче никога не изпуска изцялната поетична нишка.

Друго ново е, че след толкова хейнски страници най-после попадаме в тайнствения свят Хейн, планетата-резиденция на Вселенския съюз. Пред очите ни се изнизват градчета като черно-бели птици и природа с хиляди оттенъци на зеленото; участваме в обреди с необикновени и всекидневни божества; научаваме повече за великата империя, разпростряла се през хилядолетни земи и куп светлинни години...

Главните герои в тази книга са забележително целеустремени. Не към топли служби, почести или банкови сметки с много нули. Напротив, въпреки своята „карма“ те се борят, страдат и започват отново, за да увенчаят усилията си с най-скъпоценното: свобода, любов, висока реализация. Макар че съдбата ги е изкушавала неведнъж, Аберкам и Йос, Тейяо и посланичката Соли, Хавжива и Радосе Ракам неотклонно се мъчат да следват благородното в живота. Над всичко у тях е стремежът им да си намерят *място за душата* — нейното правилно място в тъй сложния свят. Пътят към това откритие често минава през чистилището на голямата прошка, която Ле Гуин е оркестрирала богато като същински Вивалди на магичната проза.

Преди да се разделим, нека хвърлим по-близък поглед към най-титuluваната жена в съвременната фантастика. Умишлено не се занимаваме с енциклопедични справки — за биографията и творбите на тая авторка от зодия Везни е писано доста в България, няма смисъл да го „предъвкваме“. Все пак ще се опитаме да добавим някои нови за нашия читател щрихи от портрета на Урсула.

Оказва се, че тя не е имала съвсем заседнал живот. След като се дипломира, бъдещата създателка на Хейн преподава френски език и литература в щатите Джорджия и Айдахо, а по-късно води творчески курсове по SF из разни университети на САЩ, Англия, Австралия. Почетен доктор по изящна словесност в множество американски висши учебни заведения. Напоследък проявява особена активност чрез редица полемични статии (нали сама признава, че не понася да бъде заключена в един жанр?). Критическите ѝ работи са събрани в две книги с барокови заглавия, дълги почти като испански имена — „Танци на края на света: мисли за думите, жените, местообитанията“ и „Езиците на нощта: есета за фентъзи и научна фантастика“.

Преди няколко реда използвахме думичката *доктор*. Какво пък, Урсула Ле Гуин е не просто знаменит майстор на въображението; тя, както всички големи писатели, е и лекар на човешката душа. Дано лекарството в нейните „Четири пътя към прошката“, смесило сладки с горчиви жилки, ни помогне поне за малко по-хармонични мечти в тези напрегнати времена.

Александър Карапанчев

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.